

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

датум: 24.10.2019.

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Кликните да бисте почели унос текста.

1. Датум и орган који је именовано комисију

25. септембар 2019. Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду

2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. Проф. др Оливера Дурбаба, редовни професор, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, ужа научна област Германистика, датум избора у звање: 07.12.2016. Менторка.
2. Проф. др Ивана Трбојевић Милошевић, ванредни професор, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, ужа научна област Англистика, датум избора у звање: 13. 7. 2017. Чланица Комисије.
3. Проф. др Тајана Пауновић, редовни професор, Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, ужа научна област Англистика, датум избора у звање: 28. 12. 2013. Чланица Комисије.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Кликните да бисте почели унос текста.

1. Име, име једног родитеља, презиме:

Милан, Драган, Милановић

2. Датум рођења, општина, република:

18.10.1977. године, Крагујевац, Србија

3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе:

Мастер рад, 30.10.2010. године, Београд, „Test task characteristics in high-stakes

Internet-delivered tests of English: Test task characteristics in the Listening and Reading sections of the TOEFL-iBT”

4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:

лингвистика

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„Investigating Authentic Forms of Assessment in Testing English for Specific Purpose Speaking Skills”

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација Милана Милановића написана је на енглеском језику. Дисертација садржи 321 страницу, од тога 254 странице основног текста, 9 страница библиографије, док преостале странице чине прилози и биографија. На крају рада приложене су три изјаве: Изјава о ауторству, Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада, као и Изјава о коришћењу. Подаци о ментору и члановима комисије, резиме на српском и енглеском језику са кључним речима, а потом и садржај претходе нумерисаним страницама. Списак коришћене литературе садржи 117 јединица (стр. 255-264). Дисертација садржи 78 табела, 16 графикона и 12 слика. Докторски рад распоређен је у 10 поглавља, од којих поглавља 1-5 представљају увод и теоријски оквир рада, док се преосталих пет поглавља баве емпиријским истраживањем, односно његовим приказом, анализом и тумачењем резултата. Поглавља докторске дисертације носе следеће називе: 1. Introduction (срп. Увод, стр. 1-11), 2. Communicative language ability (срп. Комуникативна језичка способност, стр. 11-25), 3. Testing (срп. Тестирање, стр. 25-54), 4. Authenticity in language assessment (срп. Аутентичност у проверама језичког знања, стр. 54-63), 5. ESP target language speaking tasks and test tasks (срп. Говорни језички задаци на циљном језику струке и тестовни задаци, стр. 63-108), 6. Research methodology (срп. Методологија научног истраживања, стр. 108-115), 7. Phase 1 (срп. Фаза 1, стр. 115-173), 8. Phase 2 (срп. Фаза 2, стр. 173-196), 9. Testing hypotheses (срп. Провера валидности хипотеза, стр. 196-233), 10. Conclusion (срп. Закључак, стр. 233-254).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација „Investigating Authentic Forms of Assessment in Testing English for Specific Purpose Speaking Skills“ почиње разматрањем основних мотива за покретање

истраживања, као и циљева које је аутор себи поставио испитујући аутентичне облике провере вештине говора на пословном енглеском језику, чији су резултати релевантни не само у образовном контексту, већ и на тржишту рада Републике Србије. У **првом**, уводном поглављу, аутор се позива на претходне студије чији резултати указују на јаз који постоји између захтева послодаваца и познавања енглеског језика од стране свршених студената економије, након чега образлаже мотиве за покретање студије, наводи истраживачка питања, и поставља полазне хипотезе. **Друго** поглавље начиње теоријски оквир на коме се заснива истраживање фокусирајући се на појам комуникативне језичке способности и њених саставних компетенција (предзнања, језичког знања и стратешке компетенције), а потом прелази на значај вештине говора у контексту комуникативне језичке способности на страном језику. У оквиру другог поглавља, аутор се позива на радове Хајмса (Hymes, 1972), Канала и Свејна (Canale and Swain, 1980), Бакмана (Bachman, 1990), као и Дагласа (Douglas, 2000), чија истраживања указују на значај учења страног језика са циљем извршавања језичких задатака ван образовног контекста, односно у контексту „стварног живота“. У **трећем** поглављу, аутор прелази на преглед научних теорија које се баве тестирањем, односно проверама знања страног језика у светлу комуникативног језичког модела. Ово поглавље даје опсежан опис резултата до којих се дошло у претходним истраживањима посвећеним проверама језичког знања, тестирању језика струке, као и тестирању перформансе у оквиру модела који као централни мотив има извршење језичког задатка (енг. „task-based language testing“). У наставку трећег поглавља, аутор разграничава појмове тестирања на основу критеријума и тестирања на основу норме, објашњавајући какав значај резултати остварени на овим двама врстама провера језичког знања имају у образовању и у контексту „стварног живота“. Ово поглавље доноси и преглед карактеристика које састављачи језичких тестова треба да имају на уму приликом израде задатака како тестирање не би губило на квалитету: валидност, поузданост, практичност, утицај на ученика и/или образовни систем, аутентичност. Питање аутентичности се детаљно разматра у наредном, **четвртом** поглављу које доноси разграничавање између појмова ситуационе и интеракционе аутентичности (Bachman, 1990; Bachman & Palmer, 1996; Douglas, 2000), као и идентификовање најважнијих обележја аутентичних провера знања. Дагласова истраживања су од изузетног значаја за истраживање појма аутентичности будући да њихови резултати указују на важност контекста и карактеристика језичких задатака за постизање ситуационе аутентичности. Од не мањег значаја наводи се улога коју имају карактеристике задатака које ступају у интеракцију са карактеристикама ученика у случају постизања интеракционе

аутентичности. Када су у питању најважнија обележја аутентичних провера знања, аутор докторске дисертације се ослања на истраживање које су спровели Ешфорд-Роу и остали (Ashford-Row et al., 2014), а које указује на потребу да задаци представљају изазов кандидатима који их решавају, да подстичу на постизање резултата, да омогућавају трансфер знања и метакогницију, да узимају у обзир окружење у коме се извршавају као и алате којима се извршавају, да омогућавају сарадњу, и на крају, да пружају могућност за давање и пружање повратне информације. У првој половини **петог** поглавља, аутор обрађује питање домена употребе циљног језика у коме учесници комуникације испуњавају себи постављене комуникационе циљеве, док се у другом делу бави питањем задатка као централног појма провере језичког знања. Израда језичких тестова посматра се са становишта конструктивизма и језичког прагматизма, са посебним освртом на дефинисање конструкта који се проверава и мери. У трећем делу овог поглавља, аутор даје детаљан преглед говорних језичких задатака у контексту енглеског језика струке, док се у продужетку бави испитивањем карактеристика које задаци обухватају. Ослањајући се на радове Бекмана и Палмера (Bachman and Palmer, 1996), као и на радове великог броја научника чија су истраживања била под њиховим утицајем, аутор дисертације даје Оквир карактеристика језичких/тестовних задатака који ће се користити и током практичног истраживања изложеног у другом делу дисертације. Остатак петог поглавља посвећен је поступку израде језичких тестова који представљају операционализацију теоријског конструкта који лежи у основи провере језичког знања. У складу са поставкама комуникативних језичких тестова, аутор даје детаљан преглед најчешће коришћених модела за израду тестовне спецификације (Alderson et al., 1995; Bachman & Palmer, 1996; Douglas, 2000; The CEFR Model, 2001; Davidson & Lynch, 2002), док истовремено указује на потребу састављача тестова да детаљно опишу задатке у оквиру спецификације задатака. Поглавље се завршава расправом о оцењивању, уз нагласак на премису објективности засновану на употреби оцењивачких рубрика којима се постиже униформност оцењивања, уз истовремено минимизирање субјективног од стране оцењивача. Завршавајући теоријски оквир на коме је заснован рад, аутор дисертације у **шестом** поглављу излаже план истраживања са методологијом рада, образлаже постављене хипотезе и очекиване резултате најављујући две фазе прикупљања и обраде података у склопу емпиријског истраживања. У **седмом** поглављу, аутор излаже резултате Фазе 1 истраживања заснованог на методама контекстуализованог квалитативног истраживања, у оквиру којег је идентификовао задатке са којима се говорници суочавају у тзв. домену „стварног живота“ и пренео их у образовни домен, сачувавши њихове најважније карактеристике. За домен

„стварног живота“ узет је домен тржишта рада, који је додатно сужен на компаније у којима се пословни енглески језик користи као језик пословне комуникације. Сарадња са информантима – стручњацима за различите области пословања – довела је до идентификације два најчешћа говорна задатка који изискују употребу пословног енглеског језика: групна усмена презентација, и индивидуална презентација/говорни задатак. Анализом контекста аутор је дошао до најчешће заступљених карактеристика говорних задатака ван образовног контекста. Оквир карактеристика задатака изложен у шестом поглављу рада употребљен је и у практичном делу студије како би се на основу њега израдили тестовни задаци за употребу у образовном домену, у оквиру Фазе 2 истраживања. Фаза 2 представљена је у оквиру **осмог** поглавља докторске дисертације. Аутор је користио Оквир за анализу карактеристика говорних задатака ван образовног контекста, чиме је дошао до њихових основних карактеристика, а онда је те карактеристике пренео на тестовне задатке, чиме је омогућено да испитаници остварују одговарајућу аутентичну интеракцију при решавању задатака којима се тестира говор на пословном енглеском језику. Захваљујући низу карактеристика које описују ситуациони контекст у којем се задаци решавају у домену „стварног живота“, испитаници у оквиру образовног домена суочавају се са сличним ситуационим карактеристикама, чиме се доприноси ситуационој аутентичности провере језичког знања. Анализа контекста и идентификација говорних задатака обављена је у оквиру Фазе 1 истраживања, у сарадњи са стручњацима из различитих области пословног живота. Новонастали задаци представљени су студентима економије, у оквиру другог дела истраживачког поступка. У истраживању је учествовало 150 испитаника, студената Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, који су уписани на три различита модула: Менаџмент, Рачуноводство и пословне финансије, и Маркетинг. Њима су представљени не само тестовни задаци који су сачињени на основу анализе говорних задатака из Фазе 1, већ и други аспекти аутентичних облика тестирања, попут самоевалуације, евалуације вршњака, и давања/добијања повратне информације. Приликом извршења задатака сачињених за потребе истраживања, аутор је водио рачуна о присуству најважнијих елемената аутентичних провера знања, изложених у четвртном поглављу дисертације. У **деветом** поглављу, аутор прелази на проверу валидности постављених хипотеза, које се доказују уз помоћ статистичке обраде података. Последње, **десето** поглавље бави се анализом добијених резултата и извођењем закључака. Након десетог поглавља, аутор наводи списак коришћене литературе, прилоге (укупно 19), биографију и три изјаве.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

1. Milanović, M. D., & A.D. Milanović (2014). Using the CEFR to provide test specifications for assessing vocabulary for EFL/ESL academic writing: Potentials and limitations. *Наслеђе*, X-28, стр. 57-77. Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, Крагујевац (ISSN 1820-1768 = Наслеђе (Крагујевац))
2. Милановић, М., А. Милановић, и М. Луковић (2014). О односу конструката и циљних домена употребе језика у тестирању знања страног језика. *Липар*. XV-53, стр. 211-229. Универзитет у Крагујевцу: Крагујевац (ISSN 1450-8338 = Липар (Крагујевац)).

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Аутор докторске дисертације је за предмет свог истраживања узео тестирање говорних вештина на пословном енглеском језику, са посебним освртом на питање аутентичности задатака којима се тестира овакав облик језика струке. У оквиру првог дела докторске дисертације, аутор даје теоријски преглед савремених трендова у тестирању комуникативне језичке способности на страном језику. Посебно се истичу поглавља у којима се обрађују питања комуникативних језичких тестова, образаца уз помоћ којих се постиже да се тестирање остварује у складу са постулатима добре праксе, конструката који леже у средишту провера језичког знања и, коначно, питање аутентичности. Ослањајући се на резултате претходних истраживања на тему аутентичности, аутор истиче основне елементе који дефинишу аутентичне облике тестирања, стављајући у центар пажње не само задатак, као основни елеменат тестирања, већ и однос испитаника према тестирању, према сопственом знању и постигнућу, као и способност испитаника да процењују сопствено, као и знање вршњака. На крају теоријског оквира, аутор даје преглед задатака којима се тестирају говорне вештине, као и рубрика којима се испитивачи боре против субјективног оцењивања испитаника. У другом, практичном делу дисертације, аутор износи циљеве истраживања и ставља у функцију одговарајући методолошко-истраживачки апарат како би добио одговоре

на следећа истраживачка питања:

(1) Да ли задаци настали у ситуацијама у којима се употребљава циљни језик могу да послуже као модел за тестовне задатке у образовању?

(2) Да ли аутентични облици испитивања имају позитиван утицај на постигнуће студената?

(3) Да ли предзнање треба да буде предмет тестирања у испитивању вештине говора у случају енглеског језика струке?

(4) Да ли аутентични облици тестирања врше позитиван утицај на свест студената о сопственом напретку?

(5) Да ли студенти економије поседују језичке вештине које одговарају потребама тржишта рада?

Анализом добијених резултата, аутор је дошао до следећих закључака:

(1) Задаци настали у ситуацијама у којима се употребљава језик струке могу да послуже као модел за аутентичне тестовне задатке уколико се израђују на основу детаљне анализе контекста у коме настају, односно, ван образовног домена. Студија издваја две корисне методе уз помоћ којих се анализа задатака врши са успехом: анализа контекста и метода „утемељене етнографије“; обе у сарадњи са стручњацима из одговарајућих области. Захваљујући овим методама, састављачи тестова добијају скуп карактеристика језичких задатака који су ситуационо и интеракцијски аутентични, а истовремено и саобразни са тестовним задацима који се касније употребљавају у контексту образовања.

(2) У потрази за одговором на друго истраживачко питање, аутор је спровео емпиријско истраживање у коме су испитаници подвргнути аутентичним тестовним задацима, у оквиру тзв. „task-based“ приступа испитивању језичког знања, захваљујући којем извршење тестовног задатка одражава способност извршења таквог језичког задатка и ван образовног контекста. Осим тога, испитаници су обучавани да примењују критеријуме за евалуацију сопственог успеха у извршењу задатака, као и евалуацију успеха вршњака, што има практичну примену на тржишту рада у смислу критичко-аналитичког приступа извршењу задатака. Резултати истраживања потврђују да излагање студената аутентичним тестовним задацима и методама евалуације и самоевалуације има позитиван утицај на напредак, што је додатно потврђено резултатима оствареним на формалним проверама

знања.

(3) Треће истраживачко питање тиче се предзнања и његове укључености у конструкт који је предмет тестирања. Резултати истраживања указују на то да предзнање, односно познавање тематике, има важну улогу у тестирању језика струке и да позитивно утиче на извршење задатка, чак и код слабијих ученика/студената, тиме што им помаже да испуне циљеве задатка упркос грешкама које се јављају услед слабијег познавања страног језика. У практичном смислу, када је у питању тестирање језика струке, конструкт који је предмет тестирања може да садржи захтев да се путем теста проверава не само познавање језика, већ и познавање ванјезичке материје која лежи у бити језичког инпута.

(4) Један од циљева ове студије јесте да истражи да ли аутентични облици тестирања врше позитиван утицај на способност студената да препознају и критички се односе према сопственом напретку. Резултати спроведеног истраживања указују на то да ставови студената према начину оцењивања играју важну улогу у начину на који се студенти посвећују извршењу задатка, и, сходно томе, утиче на њихов напредак. Такође, резултати истраживања указују на корелацију између обучавања студената да оцењују сопствени и напредак вршњака и њиховог општег успеха у оквиру језичког образовања.

(5) Последње истраживачко питање у овој студији бави се односом потреба тржишта рада за познавањем и активним коришћењем енглеског језика и језичким способностима дипломираних економиста. На основу анализе која је претходила студији, аутор је дошао до података који указују на постојање неслагања између вештина које свршени студенти поседују и вештина које послодавци на тржишту рада захтевају. Резултати истраживања указују на то да уколико се студенти континуирано излажу аутентичним језичким задацима, а затим и подвргавају аутентичним облицима провере знања, њихове језичке вештине достижу ниво који задовољава потребе тржишта рада. Практични део студије указује на позитиван утицај који су аутентични облици тестирања имали на постигнуће испитаника, што је потврђено резултатима оствареним приликом формалних провера знања испитаника чије језичке вештине, захваљујући методама примењеним током истраживања, бележе скок на скали Заједничког европског оквира за језике.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Комисија позитивно вреднује докторску дисертацију Милана Милановића. Студија

представљена у овој дисертацији на више начина представља допринос теорији и пракси провере језичког знања указујући на значај који појам аутентичности има за релевантност резултата остварених приликом тестирања језичког знања. Аутор је показао упућеност у савремене теорије тестирања језичког знања, владање одговарајућом методолошком апаратуром, као и способност анализе и интерпретације података добијених самосталним емпиријским истраживањем.

X ПРЕДЛОГ:

На основу прегледа, анализе и позитивне оцене квалитета докторске дисертације под насловом „Investigating Authentic Forms of Assessment in Testing English for Specific Purpose Speaking Skills” кандидата Милана Милановића, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду, као и Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду, да прихвати овај извештај и да кандидату Милану Милановићу одобри јавну одбрану.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Проф. др Оливера Дурбаба
2. Проф. др Ивана Трбојевић Милошевић
3. Проф. др Татјана Пауновић